

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Фонетика (німецька мова)

Освітньо-професійних програм Середня освіта (Хімія)

Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Середня освіта (Географія)

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

галузі знань 01 Освіти/Педагогіка

Спеціальностей 014.06 Середня освіта (Хімія), 014.05 Середня освіта

(Біологія та здоров'я людини), 014.07 Середня освіта (Географія)

Шифр за навчальним планом **ВВ 1.1.02**

Розробник програми:

Іваненко Світлана Мар'янівна, проф., д. філол. н. професор кафедри іноземних мов природничого факультету УДУ імені Михайла Драгоманова

Рецензенти :

два

Черниш Валентина Василівна, професор, доктор педагогічних наук, кафедри методики викладання іноземних мов, й інформаційно-комунікаційних технологій Київського національного лінгвістичного університету

Блинова Ірина Анатоліївна, кандидат філологічних наук, зав. кафедрою іноземних мов за професійним спрямуванням Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні Науково-методичної ради УДУ імені Михайла Драгоманова «23» травня 2023 року, протокол № 2

Голова НМР

(підпис)

Роман ВЕРНИВІЙ
(Прізвище, ініціал)

I. Пояснювальна записка

Програма навчальної дисципліни «Фонетика» для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня складена відповідно до стандарту вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія галузі знань 03 «Гуманітарні науки», затвердженому Наказом Міністерства освіти і науки України 20.06.2019 №869.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є практичні та теоретичні основи фонетики німецької мови, що формують коректну вимову здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Міждисциплінарні зв'язки

Навчальна дисципліна «Фонетика (німецька мова)» пов'язана з наступними дисциплінами, що вивчаються згідно з навчальним планом: «Практичний курс іноземної мови», «Іноземна мова», «Лексикологія», «Цифрові освітні технології (педагогічні)», «Академічна культура».

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Фонетика (німецька мова)» є формування практичних навичок коректної вимови здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за використання теоретичних положень фонології німецької мови з орієнтацією на стандарт вимови, характерний для варіанту німецької мови в Німеччині.

Основними **завданнями** вивчення освітньої дисципліни «Фонетика (німецька мова)» є:

- ознайомити студентів з понятійним апаратом фонетики;
- сформувати навички стосовно коректної вимови німецьких голосних і приголосних;
- ознайомити з типами інтонації німецької мови і сформувати навички їх використання при читанні і в усній комунікації;
- сформувати навички щодо запобігання типовим інтерферентним помилкам у володінні усної форми німецької мови;

- виробити навички застосування набутих знань у комунікативній практиці варіанту німецької мови в Німеччині і навчити вирізняти норми вимови австрійського і швейцарського варіантів вимови.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами стандарту вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія галузі знань 03 «Гуманітарні науки», затвердженому Наказом Міністерства освіти і науки України 20.06.2019 №869.

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
		ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі лінгвістики в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
1.	РН1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.	ЗК9. Здатність спілкуватися іноземною мовою. СК12. Здатність до організації ділової комунікації.
2.	РН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично	ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. СК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та

	аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.	інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).
3.	РН8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.	ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях СК6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.
4.	РН14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.	ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях СК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
5.	РН17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й	ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання	СКЗ. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).
--	---

II. Орієнтовний тематичний план

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредитів ЄКТС 90
ГОДИН

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма навчання					
	усього	у тому числі				
Аудиторні		лекції	практичні (семінарь)	лабораторн	СРС.	
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Порівняльна характеристика фонетико-фонологічного ресурсу німецької та української мов				4		3
Тема 2. Мовний апарат та його участь у формуванні коректної вимови голосних німецької мови. Класифікація голосних німецької мови.				4		2
Тема 3. Довгота і короткість голосних. Редуковане «е» [ə]Твердий приступ голосних. Дифтонги.				4		3
Тема 4 Приголосні фонемі німецької мови, їх класифікація.				4		2
Тема 5 Особливості асиміляції німецьких приголосних, закон оглушення дзвінких приголосних в кінці слова.				4		3
Тема 6				3		2

Наголос у слові та фразовий наголос.						
Тема 7 Інтонція питального речення.				3		3
Тема 8 Інтонція розповідного речення (складносурядного, складнопідрядного, періоду)				2		3
Тема 9 Інтонція окличного та спонукального речення.				2		3
Тема 10 Вимова запозичень у німецьку мову з англійської, французької, латини та інших мов.				4		3
Тема 11 Читання прозових текстів.				4		3
Тема 12 Виголошення на пам'ять двох прозових текстів (Meine Familie).				4		3
Тема 13 Виголошення поетичного твору Й. В. фон Гете «Heidenröslein». Опрацювання складних місць з фонетичного боку балади Генріха Гейне „Die Lorelei“				4		3
Тема 14 Опрацювання і виголошення поетичного твору Генріха Гейне „Die Lorelei“				3		3
Модульна контрольна робота				2		
Разом :	90	51		51		39

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

Змістовний модуль 1. Фонетична будова німецької мови та її відмінність від української.

Заняття 1.

Порівняльна характеристика фонетико-фонологічного ресурсу німецької та української мов. Алфавіт німецької мови. Кількісна характеристика голосних і приголосних фонем німецької мови у порівнянні з українською. Відмінні фонемні системи.

Заняття 2.

Мовний апарат та його участь у формуванні коректної вимови голосних німецької мови. Класифікація голосних німецької мови. Трапецієвидне зображення ротової порожнини і місце голосних на такій схемі.

Заняття 3.

Довгота і короткість голосних у сучасній німецькій мові в окремих словах і в потоці мовлення. Твердий приступ голосних, правила застосування.

Дифтонги: їх вимова і графічне відтворення.

Заняття 4.

Приголосні фонемні системи німецької мови, їх класифікація, специфіка вимови приголосних [p,t,k], приголосної S перед голосними і перед p та t. Вимова звука [ŋ], вимова звуків [h, x, ç], [r, ʁ] та буквосполучень Qu, qu

Заняття 5.

Особливості асиміляції німецьких приголосних, закон оглушення дзвінких приголосних в кінці слова [b,d,g →p,t,k]

Заняття 6.

Наголос у слові (у складних словах, у запозиченнях у аббревіатурах) та фразовий наголос.

Заняття 7.

Інтонація питального речення з питальним словом і без питального слова.

Заняття 8.

Інтонація розповідного речення (складносурядного, складнопідрядного, періоду). Монотонність інтонації.

Заняття 9.

Інтонація окличного та спонукального речення. Тексти з такими типами

інтонації.

Заняття 10.

Вимова запозичень у німецьку мову з англійської, французької, латини та інших мов з дотриманням норм та традицій німецької мови.

Заняття 11.

Читання прозових текстів на тему «Meine Familie», імітація темпу мовлення, інтонаційних контурів диктора, носія німецької мови.

Заняття 12.

Заняття з контролю сформованості навичок фонетично коректного озвучення прозового тексту. Виголошення на пам'ять двох прозових текстів (Meine Familie). Опрацювання фонетичних особливостей вірша Й. В. фон Гете «Heidenröslein».

Заняття 13.

Контроль сформованості навичок фонетично коректного озвучення поетичного твору Й. В. фон Гете «Heidenröslein» (на пам'ять). Опрацювання складних місць з фонетичного боку балади Генріха Гейне „Die Lorelei“.

Заняття 14.

Контроль сформованості навичок фонетично коректного озвучення балади Генріха Гейне „Die Lorelei“ (на пам'ять).

Модульна контрольна робота

IV. Засоби діагностики успішності навчання

У процесі оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовуються такі види контролю:

- **усний (поточний та підсумковий) контроль:** опитування, бесіда, співбесіда, круглий стіл, конференція, аналітичні доповіді, моделювання ситуацій, виконання тренувальних вправ, презентації;
- **письмовий (поточний та підсумковий) контроль:** реферати, тестові та модульні роботи, вправи на переклад речень та текстів професійного спрямування з іноземної мови на українську та навпаки, оформлення конспекту.

• **самоконтроль студентів:** самоперевірка, взаємоперевірка, самотестування

Модульний контроль відбувається наприкінці курсу у письмовій формі і полягає у перевірці знань і умінь студентів безпосередньо перед заліком.

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Залік: 100 балів – поточна успішність (3 семестр).

VI. Інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні:

1. Алексієвець О. М. Просодичні засоби впливу у мовленні політиків // Україна і світ : діалог мов та культур : Матеріали міжн. наук.-практ. конференції, 11-13 квітня 2018 року. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2018. – С. 6-8. (тези).
2. Бондаренко Е.С. Вимовна норма та її територіальні різновиди/ Е.С. Бондаренко, О.І. Стеріополо // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія. – 2005. Т. 8. - №1. – С.27-32.
3. Дорменєв В.С., Г. Г. Морєва Практична фонетика німецької мови : навч. посібник для студентів 1–2 курсів філологічних спец. вищих навч. Закладів. Маріуполь : МДУ, 2012. 93 с.
4. Євгененко Д. А., Артамоновська С. А., Білоус О. І. Практична фонетика німецької мови: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова книга. 2004. 208 с.
5. Захарова Ю.М. Прикладна фонетика: навч. посібник. К.: Наук..вид. центр НА СБ України, 2014. – 212 с.
6. Кудіна О., Феклістова Т. Німецька мова для початківців. Вінниця : Нова книга. 2008, 513 с.
7. Лисенко Е. І. Вступний курс фонетики німецької мови. Вінниця: Нова книга, 2007. 120 с.

Допоміжні:

1. Рудківський О. Фонетичні параметри варіантів голосних фонем німецької та української мов. //Мовознавство. Соціальні комунікації. Літературознавство. Режим доступу: <https://dspu.edu.ua/hsci/wp-content/uploads/2017/11/015-26.pdf>
2. Стеріополо О. І. «Фонетика і фонологія німецької мови» (Теоретичний курс). – К.: Ліра К, 2021 (підручник) . 396 с..
3. Ятчук М.А. Deutsche Phonetik. Фонетика німецької мови. Навчальний посібник. – Тернопіль: редакційно-видавничий відділ Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола, 2017.- 96с.
4. Birkenbihl, V.F. Rhetorik. Redetraining für jeden Anlass. – Kreuzlingen, München, Hugendubel: Ariston, 2002. – 187 S.
5. Einführung in die Sprechwissenschaft. Phonetik, Rhetorik, Sprechkunst / Ines Bose, Ursula Hirschfeld, Baldur Neuber, Eberhard Stock. – Tübingen: Narr, 2013. – 288 S.
6. Schwitalla, J. Gesprochenes Deutsch. Eine Einführung. – Berlin: Erich Schmidt Verlag. – 265 S.

Інформаційні ресурси:

1. <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/13378/1/DEUTSCHE%20PHONETIK%20%D0%BF%D0%B4%D1%84.pdf>
2. <http://elar.ippo.edu.te.ua:8080/bitstream/123456789/5877/45/Phonetik.pdf>
3. <https://wordwall.net/ru-ru/community/phonetik-deutsch>